

Sygn. akt *XVII AmA 166/14*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 maja 2016 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, XVII Wydział Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
w składzie:

Przewodniczący:	<i>SSO Andrzej Turliński</i>
Protokolant:	sekr. sądowy Iwona Hutnik

po rozpoznaniu 31 maja 2016 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z odwołania **BIURA DORADZTWA I FINANSÓW (...) Sp.J. M. O. (1) & K. S. (1) w C.**

przeciwko **Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów**

o stwierdzenie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

na skutek odwołania BIURA DORADZTWA I FINANSÓW (...) Sp.J. M. O. (1) & K. S. (1) w C.

od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 30 października 2014r. Nr (...)

I. oddala odwołanie,

II. zasądza od Biura Doradztwa i Finansów (...) Sp.J. M. O. (1) & K. S. (1) w C. na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwotę 360 zł (słownie: trzysta sześćdziesiąt zł) z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Andrzej Turliński

Sygn. akt XVII AmA 166/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 października 2014 r. Nr (...) Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Prezes UOKiK) po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przeciwko Biuru Doradztwa i Finansów (...) M. O., K. S. sp.j. w C. (powód) na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U.Nr 50, poz. 331 z późn. zm.) uznał za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę polegającą na naruszaniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez zaniechanie informowania konsumentów w umowach pożyczki o:

1. pełnej nazwie kredytodawcy, co jest niezgodne z art. 30 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r., Nr 126, poz. 715 z późn. zm.), a poprzez to stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,

2. rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania oraz całkowitej kwocie do zapłaty z podaniem wszystkich założeń przyjętych do jej obliczenia, co jest niezgodne z art. 30 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r., Nr 126, poz. 715 z późn. zm.), a poprzez to stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,

3. kolejności zaliczania rat kredytu konsumenckiego na poczet należności kredytodawcy, a także o prawie, o którym mowa w art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r., Nr 126, poz. 715 z późn. zm.), co jest niezgodne z art. 30 ust. 1 pkt 8 tej ustawy, a poprzez to stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,

4. rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, co jest niezgodne z art. 30 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r., Nr 126, poz. 715 z późn. zm.), a poprzez to stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,

5. prawie konsumenta do spłaty kredytu przed terminem, co jest niezgodne z art. 30 ust. 1 pkt 16 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r., Nr 126, poz. 715 z późn. zm.), a poprzez to stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,

6. organie nadzoru właściwym w sprawach ochrony konsumentów, co jest niezgodne z art. 30 ust. 1 pkt 21 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r., Nr 126, poz. 715 z późn. zm.), a poprzez to stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

i nakazał zaniechanie ich stosowania – pkt I decyzji.

W pkt II decyzji na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes UOKiK uznał za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę polegającą na:

1. zaniechaniu przekazywania konsumentom przed zawarciem umowy o kredyt konsumencki na trwałym nośniku, formularza informacyjnego zawierającego informacje, o których mowa w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r., Nr 126, poz. 715 z późn. zm.), co jest niezgodne z art. 14 ust. 1 w zw. z art. 13 ust. 1 tej ustawy, a poprzez to stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,

2. zaniechaniu wręczania konsumentom, na trwałym nośniku, wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy, z oznaczeniem swojego imienia i nazwiska oraz adresu zamieszkania w przypadku umów o kredyt konsumencki, co jest niezgodne z art. 53 ust. 3 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r., Nr 126, poz. 715 z późn. zm.), a poprzez to stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

i stwierdził zaniechanie stosowania tych praktyk z dniem 13 stycznia 2014 r.,

W pkt III decyzji na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes UOKiK uznał za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę polegającą na:

1. stosowaniu w umowach pożyczki gotówkowej postanowień o treści: „Za nieterminową i niepełną wysokość raty strony zgodnie ustalają naliczenie kary umownej w wysokości ... zł za każde 7 dni zwłoki” oraz „W przypadku braku spłaty pożyczki i skierowania sprawy na drogę sądową pożyczkobiorca zostanie obciążony kwotą 1000,00 zł tytułem kary umownej”, co jest niezgodne z art. 483 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (tj. Dz. U. z 2014 r., poz. 121), a poprzez to stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,

2. stosowaniu w umowach pożyczki gotówkowej w miejscu następującym po podpisie pożyczkodawcy i pożyczkobiorcy postanowienia o treści: „Po podpisaniu niniejszej umowy będzie Panu/Pani przysługiwać w ciągu 14 (czternastu) dni od daty podpisania prawo odstąpienia od Umowy. Należy to zrobić powiadamiając pisemnie o odstąpieniu od umowy od niej przedstawiciela bądź pracownika biura, w której została zawarta umowa jednocześnie zwracając koszt pożyczki. Z dniem ... odstępuję od umowy nr ...”, co jest niezgodne z art. 54 ust. 2 w zw. z art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja

2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r., Nr 126, poz. 715 z późn zm.), a poprzez to stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,

3. stosowaniu w urzędowym blankiecie weksla do sumy wekslowej przekraczającej 2.000 zł stanowiącym integralną część „Deklaracji wystawcy weksla” postanowienia o treści „weksel na zlecenie”, co jest niezgodne z art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r., Nr 126, poz. 715 z późn zm.), a poprzez to stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

i nakazał zaniechanie ich stosowania,

W pkt IV decyzji Prezes UOKiK na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uznał za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę polegającą na: stosowaniu we wzorcu „Umowy o pożyczkę gotówkową” postanowienia, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (tj. Dz. U. z 2014 r., poz. 101) o treści: „Spory związane z wykonaniem umowy pożyczki będą rozpoznawane przez sąd powszechny według miejsca siedziby Pożyczkodawcy”, co stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i stwierdził zaniechanie stosowania tej praktyki z dniem 10 stycznia 2014 r.,

W pkt V.1 . Prezes UOKiK na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uznał za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę polegającą na prezentowaniu w ulotce reklamowej pożyczki gotówkowej hasła „BEZ SPRAWDZANIA BIK-u!”, a na stronie internetowej _ (...) hasel „na płacę minimalną” oraz „z zajęciami komornicznymi”, co może być przez przeciętnego konsumenta utożsamiane z faktem niebadania przez przedsiębiorcę jego zdolności kredytowej w ogóle, a poprzez to należy uznać za przejaw stosowania nieuczciwej praktyki rynkowej, o której mowa w art. 5 ust. 1 w zw. z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. Nr 171, poz. 1206), co stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i stwierdził zaniechanie stosowania tych praktyk: odnośnie ulotki reklamowej z dniem 31 stycznia 2014 r., a w przypadku strony internetowej _ (...) z dniem 30 kwietnia 2014 r.,

W pkt V.2. Prezes UOKiK na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uznał za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę polegającą na prezentowaniu w ulotce reklamowej pożyczki gotówkowej informacji, iż przedsiębiorca nie pobiera opłat wstępnych podczas gdy z faktycznie zawartych umów wynika, że przedsiębiorca pobiera opłatę przygotowawczą w wysokości 5 % kwoty pożyczki, co należy uznać za przejaw stosowania nieuczciwej praktyki rynkowej, o której mowa w art. 5 ust. 1 i 2 pkt 1 w zw. z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. Nr 171, poz. 1206), co stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i nakazuje się zaniechanie jej stosowania i stwierdził zaniechanie stosowania tej praktyki z dniem 31 stycznia 2014 r.,

W pkt VI decyzji Prezes UOKiK na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uznał za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę polegającą na prezentowaniu na stronie internetowej (...) informacji, iż przedsiębiorca nie pobiera opłat wstępnych podczas gdy z faktycznie zawartych umów wynika, że przedsiębiorca pobiera opłatę przygotowawczą w wysokości 5 % kwoty pożyczki, co należy uznać za przejaw stosowania nieuczciwej praktyki rynkowej, o której mowa w art. 5 ust. 1 i 2 pkt 1 w zw. z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. Nr 171, poz. 1206), co stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i nakazał zaniechanie jej stosowania,

W pkt VII decyzji Prezes UOKiK na podstawie art. 26 ust. 2 w związku z art. 27 ust. 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, określił Biuro Doradztwa i Finansów (...) M. O., K. S. sp. j. z siedzibą w C. środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w postaci obowiązku podjęcia działań, w terminie jednego (1) miesiąca od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, polegających na wystąpieniu do konsumentów z propozycją aneksowania aktualnie funkcjonujących w obrocie umów o kredyt konsumencki, zawartych w oparciu

o treść wzorca „Umowy o pożyczkę gotówkową”, w zakresie zarzutu określonego w punkcie IV. sentencji niniejszej decyzji,

W punkcie VIII decyzji Prezes UOKiK na podstawie art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tj. Dz. U. z 2013r., poz. 267 ze zm.) w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów umorzył jako bezprzedmiotowe wszczęte z urzędu postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w związku z podejrzeniem podejmowania przez Biuro Doradztwa i Finansów (...) M. O., K. S. sp. j. z siedzibą w C. bezprawnych działań noszących znamiona praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na naruszaniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez zaniechanie informowania konsumentów w umowach pożyczki o możliwości korzystania z pozasądowego rozstrzygnięcia sporów oraz zasadach dostępu do tej procedury, jeżeli takie prawo przysługuje konsumentowi, co może być uznane za niezgodne z art. 30 ust. 1 pkt 20 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r., Nr 126, poz. 715 z późn. zm.), a poprzez to może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,

W punkcie IX decyzji Prezes UOKiK na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nałożył na Biuro Doradztwa i Finansów (...) M. O., K. S. sp. j. z siedzibą w C. kary pieniężne w wysokości:

1. 5089 zł (pięciu tysięcy osiemdziesięciu dziewięciu złotych), płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie I. sentencji niniejszej decyzji
2. 2969 zł (dwóch tysięcy dziewięciuset sześćdziesięciu dziewięciu złotych), płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie II. sentencji niniejszej decyzji,
3. 2545 zł (dwóch tysięcy pięciuset czterdziestu pięciu złotych), płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie III. sentencji niniejszej decyzji,
4. 1113 zł (jednego tysiąca stu trzynastu złotych), płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie V. sentencji niniejszej decyzji,
5. 530 zł (pięciuset trzydziestu złotych), płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie VI. sentencji niniejszej decyzji

W punkcie X decyzji Prezes UOKiK na podstawie art. 77 ust. 1 i art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz na podstawie art. 263 § 1 i 2 oraz art. 264 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tj. Dz. U. z 2013 r., poz. 267 ze zm.), w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, postanowił obciążyć Biuro Doradztwa i Finansów (...) M. O., K. S. sp. j. z siedzibą w C. kosztami przeprowadzonego postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów i zobowiązać ww. przedsiębiorcę do zwrotu na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwoty 34 zł (trzydziestu czterech złotych), w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Od ww. decyzji powód złożył odwołanie wnosząc o uchylenie wymierzonych kar.

W uzasadnieniu podał, iż Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydając decyzję nie uwzględnił faktu, że wszystkie uchybienia zostały usunięte, a zalecenia wykonane. Jediną czynnością niewykonaną było niepoinformowanie „starych” pożyczkobiorców o zmianach w umowie i nowych załącznikach, gdyż nie wynikało to z żadnego pisma UOKiK.

Podanie pełnej nazwy firmy zostało poprawione po pierwszym piśmie UOKiK. Wada ta choć niewątpliwa nie pozbawiała jednak klienta możliwości zidentyfikowania firmy, gdyż umowy były zwykle opieczetowane pieczętą firmową, a nawet w przypadku jej braku klient mógł skontaktować się z przedstawicielem lub biurem telefonicznie.

Rzeczywista Roczna Stopa Oprocentowania była podawana również w umowach „starego wzorca” tylko mylnie oznaczona jako (...) zamiast (...).

Kolejność zaliczenia rat kredytu wynikała z otrzymanej książeczki spłaty rat oraz pierwszego akapitu umowy, gdzie klient dowiadywał się o kwocie pożyczki, kwocie całkowitej do spłaty, ilości rat i wysokości raty.

Nie podawano rocznej stopy zadłużenia przeterminowanego, gdyż takowego oprocentowania nie egzekwowano.

Każdy pożyczkobiorca był informowany ustnie o możliwości spłaty pożyczki przed terminem.

Brak wskazania organu nadzoru w poprzednim „wzorcu umowy” jest niewątpliwym uchybieniem, ale przy obecnym stanie świadomości społeczeństwa nie stanowi przeszkody do powiadomienia w razie potrzeby właściwego organu, czego dowodem było pismo konsumenta inicjujące całe postępowanie.

Wszystkie te uchybienia zostały przez powoda niezwłocznie usunięte, więc wydawanie nakazu ich usunięcia było już zbędne, a nakładanie kary niecelowe.

W II punkcie decyzji Prezes UOKiK stwierdził zaniechanie przekazywania konsumentom formularza informacyjnego (p.1) oraz zaniechanie wręczania konsumentom wzoru odstąpienia od umowy (p.2) i jednocześnie stwierdził zaniechanie stosowania tej praktyki już 13 stycznia 2014 r. Wymierzając karę powołał się na fakt, że pogorszeniu uległa sytuacja prawna i ekonomiczna konsumentów.

Powód podał, iż znanym faktem jest, iż im więcej stron zawiera umowa i jej załączniki tym rośnie możliwość przeoczenia istotnych informacji. Powód korzystając ze starego „wzorcu umowy” zbyt zapędził się w trosce o jego zwięzłość, ale dawało to szansę konsumentowi na zapoznanie się z całością umowy szczególnie, że wszystkie istotne elementy umowy były i są zawarte na początku umowy, a konsument może natychmiast ustalić rzeczywisty koszt pożyczki, taki sam przed zmianami jak i obecnie. Według powoda więc sytuacja prawna klienta się pogorszyła (musi przeczytać więcej dokumentów), a jego sytuacja ekonomiczna pozostała bez zmian.

Powód stwierdził, iż praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów zawarte w punkcie III decyzji zostały zaniechane z dniem 13 stycznia 2014 r., a braki uzupełnione, więc nakaz zaniechania ich stosowania jest bezcelowy, a kara niezasadna i nieproporcjonalna do naruszenia. Wprowadzone postanowienia nie dotyczyły klienta, który spłacał regularnie swoje zobowiązanie, a raczej stanowiły przestrozę przed dodatkowymi konsekwencjami dla konsumenta, którego celem było wyłudzenie pożyczki.

Praktyki zawarte w pkt V.1. i V.2. zostały zaniechane co stwierdził sam Urząd i jednocześnie wymierzył karę.

Urząd kwestionując (pkt V.1.) zawarte w ulotkach reklamowych, czy też na stronie stwierdzenia:

„Bez sprawdzenia BIK-u”;

„za płacę minimalną”;

„z zajęciami komorniczymi”

uzurpował sobie prawo do tłumaczenia toku myślenia konsumenta, a wszystkie te stwierdzenia były prawdziwe. Większość klientów powoda to osoby z zajęciami komorniczymi, często zarabiający płacę minimalną a narzędzia do sprawdzania historii w BIK uzyskane zostały później. Powód uważa więc, że żadne z powyższych twierdzeń nie wprowadzało w błąd konsumenta. Mimo to powód zastosował się do zaleceń.

Zarzut przedstawiony w pkt.V.2. o opłacie wstępnej również powód uważa za bezpodstawny. Stwierdzenie „bez opłat wstępnych” jest jak najbardziej zasadne, gdyż powód nie pobiera od klientów żadnych opłat przed udzieleniem pożyczki, której to kwota nie jest pomniejszona o opłatę przygotowawczą. „Opłata przygotowawcza”, obecnie „prowizja od pożyczki” jest spłacana przez klienta dopiero w ratach zgodnie z harmonogramem. Zgodnie z wykładnią gramatyczną „opłata wstępna” czyli fizycznie pobierana przed dokonaniem czynności lub wykonaniem usługi, często warunkująca jej wykonanie, w przypadku powoda nie ma zastosowania, gdyż konsument spłaca ją dopiero w kolejnych ratach.

W przypadku braku spłaty raty klient nie płaci również części opłaty przygotowawczej.

Biorąc pod uwagę powyższe wyjaśnienia powód uznał decyzję Prezesa UOKiK również w tym zakresie za krzywdzącą.

W punkcie VI decyzji Prezes UOKiK uznał za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę polegającą na prezentowaniu na stronie internetowej (...) informacji, iż przedsiębiorca nie pobiera opłat wstępnych podczas gdy z faktycznie zawartych umów wynika, że przedsiębiorca pobiera opłatę przygotowawczą w wysokości 5 % kwoty pożyczki, co należy uznać za przejaw stosowania nieuczciwej praktyki rynkowej.

Zdaniem powoda stosowana przez niego „opłata przygotowawcza” nie jest opłatą wstępną więc stwierdzenie to nie może być penalizowane.

Odnosząc się do części decyzji uzasadniającej wysokość wymierzonych kar powód zarzucił, że Prezes UOKiK w zbyt małym stopniu wziął pod uwagę chęć współpracy ze strony powoda. Wszystkie nieprawidłowości można było wyjaśnić i usunąć na drodze postępowania wyjaśniającego co byłoby zgodne z duchem art. 7 – 8 i 11 k.p.a. Powód wielokrotnie w toku postępowania kontaktował się z Prezesem Urzędu w celu wyjaśnienia wszystkich zarzutów i ustalenia sposobu odstąpienia od kwestionowanych praktyk, aby zapewnić należyłą ochronę interesom konsumentów.

Jednocześnie powód zaznaczył, że kara nałożona na niego jest za wysoka i niewspółmierna do popełnionych uchybień. Kary nakładane na podstawie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów mają charakter fakultatywny, tym samym Prezes UOKiK przy wydaniu decyzji może odstąpić od wymierzania wszystkich lub części kar. Prezes UOKiK nakładając karę powinien w większym stopniu wziąć pod uwagę ograniczony terytorialnie zakres działalności powoda, chęć współpracy wykazaną w toku postępowania oraz zaprzestanie stosowania praktyk nawet w sytuacji, gdy powód uważał, że interpretacja (...) może nie być prawidłowa zwłaszcza, że już z samego toku postępowania wynika, że cel postępowania, którym jest ochrona interesów konsumentów, został osiągnięty, gdyż powód zaprzestał kwestionowanych praktyk.

Biorąc pod uwagę wszystkie powyższe zastrzeżenia powód wniósł o uchylenie decyzji w części dotyczącej nałożonych kar pieniężnych.

W odpowiedzi na odwołanie Prezes UOKiK wniósł o jego oddalenie w całości oraz o zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił następujący stan faktyczny:

Powód - Biuro Doradztwa i Finansów (...) M. O., K. S. sp. j. z siedzibą w C. jest przedsiębiorcą prowadzącym działalność gospodarczą, której przedmiotem jest m.in. pozostała finansowa działalność usługowa (64.99,Z), w trakcie której przedsiębiorca zawiera z konsumentami umowy o kredyt konsumencki. Obszarem działalności spółki w ramach sprzedaży pożyczek gotówkowych jest województwo (...) – w szczególności teren miast: C., Ś., K., R., T., G., Z., P., M., Z., C., S., R., W. oraz J..

Powód stosuje następującą procedurę udzielania pożyczek gotówkowych. W pierwszej kolejności z klientem spisywany jest wniosek o pożyczkę gotówkową, w którym ustalana jest kwota oraz okres spłaty pożyczki. W zależności od woli

klienta odbywa się to w lokalu powoda lub w miejscu wskazanym przez klienta. Podczas spisywania tego wniosku klient przedstawia powodowi stosowne dokumenty tj. dowód osobisty, zaświadczenie o zarobkach bądź waloryzacje renty lub emerytury oraz wyciąg z rachunku bankowego. Na podstawie tych dokumentów powód podejmuje decyzję o przyznaniu pożyczki klientowi. W przypadku pozytywnej weryfikacji generowane są następujące dokumenty: dwa jednobrzmiące egzemplarze umowy, książeczka spłat klienta oraz lista rat klienta. Po podpisaniu umowy oraz deklaracji wekslowej wraz z wekslem, które są zabezpieczeniem pożyczki, powód wypłaca kwotę wskazaną w umowie pożyczki gotówkowej.

Powód stosował następujące rodzaje dokumentów, wykorzystywane przy zawieraniu umów o kredyt konsumencki:

1. tabelę całkowitych kosztów,
2. „Umowę o pożyczkę gotówkową”,
3. „Deklarację wystawcy weksla” wraz z urzędowym blankietem wekslowym do sumy wekslowej przekraczającej 2.000 zł,
4. „Wniosek o pożyczkę gotówkową”,
5. raty umowy (książeczka spłat) – harmonogram spłat.

Przedstawiony przez powoda komplet dokumentów obowiązywał od 31 października 2011 r. Powód nie stosował w swojej działalności formularza informacyjnego oraz oświadczenia o odstąpieniu od umowy o kredyt konsumencki (K 13-24 akt administracyjnych). Co do zasady umowy pożyczki były zawierane na okres do 6 miesięcy (K 27, 30, 34 akt administracyjnych).

Powód wykorzystywał w swojej działalności materiały marketingowe – tj. ulotki, na których znajdowały się informacje o treści:

„ (...)

BEZ SPRAWDZANIA BIK-u!

Rata już od 93,75zł

od 500 do 2000zł bez opłat wstępnych

termin spłaty od 6 do 24 miesięcy

nie chwilówka” (K 38 akt administracyjnych).

Ze stosowania tych ulotek powód zrezygnował z dniem 31 stycznia 2014 r. (K 78 akt administracyjnych).

Ponadto, na stronie internetowej powoda (...) w formie graficznej została umieszczona ulotka dotycząca zakresu świadczonych przez niego usług, na której widniała m.in. informacja o treści:

„ (...)

- od 500 do 2000 zł
- na płacę minimalną
- z zajęciami komorniczymi
- okres spłaty do 24 miesięcy

BEZ OPŁAT WSTĘPNYCH”.

Przedmiotowa ulotka była stosowana co najmniej od 3 kwietnia 2014 r. (K 71 akt administracyjnych). Z dniem 30 kwietnia 2014 r. usunięte zostały ze strony internetowej (...) hasła „na płacę minimalną” oraz „z zajęciami komorniczymi” (K 78 akt administracyjnych). Ponadto z faktycznie zawieranych przez powoda umów kredytu konsumenckiego wynikało, iż pobierał on opłatę zwaną „opłatą przygotowawczą” w wysokości 5 % kwoty udzielanej pożyczki, która stanowiła jedną ze składowych całkowitego zobowiązania kredytobiorcy (K 27, 30, 34, 59-64 akt administracyjnych).

Analiza stosowanego przez powoda wzorca umowy pożyczki oraz jego załączników, a także faktycznie zawartych umów z wykorzystaniem tych dokumentów, wykazała brak zamieszczenia następujących informacji o:

- a. pełnej nazwie kredytodawcy – art. 30 ust. 1 pkt 1 ukk,
- b. rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania oraz całkowitej kwocie do zapłaty z podaniem wszystkich założeń przyjętych do jej obliczenia – art. 30 ust. 1 pkt 7 ukk,
- c. kolejności zaliczania rat kredytu konsumenckiego na poczet należności kredytodawcy, a także o prawie do otrzymania, na wniosek, w każdym czasie bezpłatnie harmonogramu spłaty – art. 30 ust. 1 pkt 8 ukk,
- d. rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego – art. 30 ust. 1 pkt 11 ukk,
- e. prawie konsumenta do spłaty kredytu przed terminem – art. 30 ust. 1 pkt 16 ukk,
- f. organie nadzoru właściwym w sprawach ochrony konsumentów – art. 30 ust. 1 pkt 21 ukk (K 23, 27, 30, 34 akt administracyjnych).

W umowach o pożyczkę gotówkową, zawartych w oparciu o treść wzorca „Umowy o pożyczkę gotówkową” powód stosował następujące postanowienia umowne:

„W przypadku braku spłaty pożyczki i skierowania sprawy na drogę sądową pożyczkobiorca zostanie obciążony kwotą 1000,00 zł tytułem kary umownej” – punkt 14 umowy,

„Po podpisaniu niniejszej umowy będzie Panu/Pani przysługiwać w ciągu 14 (czternastu) dni od daty podpisania prawo odstąpienia od Umowy. Należy to zrobić powiadamiając pisemnie o odstąpieniu od niej przedstawiciela bądź pracownika biura, w której została zawarta umowa jednocześnie zwracając kwotę pożyczki. Z dniem ... odstępuję od umowy nr ...” – in fine (K 23, 27, 30, 34 akt administracyjnych).

Powód stosował również urzędowy blankiet weksla do sumy wekslowej przekraczającej 2.000 zł, stanowiący integralną część „Deklaracji wystawcy weksla”, który zawierał postanowienie o treści: „weksel na zlecenie” (K 21, 28, 31, 33 akt administracyjnych). W toku postępowania administracyjnego powód przedstawił nowy wzór deklaracji wekslowej i weksla zawierający sformułowanie „nie na zlecenie” (K 49 akt administracyjnych).

Z dniem 10 stycznia 2014 r. zmianie uległ dotychczas stosowany przez powoda wzorzec umowy pożyczki (K 99 akt administracyjnych), natomiast z dniem 13 stycznia 2014 r. przedmiotowy wzorzec został faktycznie wprowadzony do obrotu (pierwsza faktycznie zawarta umowa w oparciu o treść zmienionego wzorca umowy). Na dzień 3 września 2014 r. w obrocie funkcjonowało jeszcze 168 umów zawartych do dnia 9 stycznia 2014 r. – w oparciu o treść kwestionowanego wzoru umowy i jego załączników (K 99 akt administracyjnych). Ponadto powód wprowadził do obrotu „Regulamin udzielania pożyczek gotówkowych” stanowiący załącznik nr 2 do umowy pożyczki. W dokumencie tym podano definicje poszczególnych terminów wykorzystywanych w umowie pożyczki – np. w punkcie 17 wskazano, że (...) oznacza Rzeczywistą Roczna Stopę Oprocentowania, tj. Całkowity Koszt Pożyczki ponoszony przez Pożyczkobiorcę, wyrażony jako wartość procentowa Pożyczki w stosunku rocznym (K 47 akt administracyjnych). Powód wprowadził również do obrotu Formularz Informacyjny dotyczący kredytu konsumenckiego oraz Formularz

odstąpienia od umowy (K 44-46 akt administracyjnych). Określił pełną nazwę kredytodawcy, rzeczywistą roczną stopę oprocentowania oraz całkowitą kwotę do zapłaty z podaniem wszystkich założeń przyjętych do jej obliczenia – uwzględniającą w szczególności całkowitą opłatę za obsługę pożyczki (w tym wyliczenie miesięcznej opłaty za obsługę pożyczki). W punkcie 4 i 7 umowy pożyczki zostały przez powoda przedstawione zagadnienia dotyczące kolejności zaliczania rat kredytu konsumenckiego na poczet należności kredytodawcy, a także prawa do otrzymania, na wniosek, w każdym czasie bezpłatnie harmonogramu spłaty pożyczki. W punkcie 15 uregulowano kwestię wysokości rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, a w następnym punkcie przedstawiono informację odnośnie prawa konsumenta do spłaty kredytu przed terminem. W punkcie 19 umowy pożyczki znalazła się informacja o organie nadzoru właściwym w sprawach ochrony konsumentów (K 43, 58 akt administracyjnych).

W 2013 r. powód osiągnął przychód z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej w wysokości (...) zł. (K 79, 80, 99-107), natomiast przychody podatkowe powoda w 2013 r. z tytułu udzielonych pożyczek gotówkowych wyniosły (...) zł (K 81, 99 akt administracyjnych).

Sąd Okręgowy w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

Zarzuty podniesione przez powoda w odwołaniu nie zasługują na uwzględnienie.

Stan faktyczny sprawy jest bezsporny. Powód nie kwestionował faktu stosowania przez niego praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, gdyż wniesione odwołanie dotyczyło wyłącznie tej części decyzji, w której Prezes UOKiK orzekł na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów z dnia 16 lutego 2007 r. (Dz.U.Nr 50, poz. 331 z późn. zm.) o wymierzeniu kary pieniężnej za stwierdzone naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Podniesione w odwołaniu okoliczności mogły być zatem oceniane tylko pod kątem zasadności uchylecia decyzji w części dotyczącej nałożonych kar pieniężnych, a także ich niewspółmierności do stwierdzonych naruszeń.

Zgodnie z treścią powołanego art. 106 ust 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes UOKiK może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ustawy.

Przewidziane w art. 106 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów kary pieniężne mają charakter fakultatywny, a zatem wydając decyzję o nałożeniu kary pieniężnej Prezes UOKiK działa w ramach uznania administracyjnego. W tym zakresie powinien on kierować się zasadami równości i proporcjonalności, jak również kryteriami określonymi w art. 111 ustawy. W piśmiennictwie wskazuje się, że w niektórych przypadkach zasada proporcjonalności może uzasadniać odstąpienie od nakładania kary pieniężnej na przedsiębiorcę, pomimo dopuszczenia się przez niego zachowań wymienionych w art. 106 ust. 1 ustawy. Jest tak wówczas, gdy okoliczności sprawy, w tym: niewielki zakres naruszenia, krótki okres jego trwania, brak istotnego naruszenia konkurencji wskutek naruszenia przepisów ustawy, brak winy naruszcyciela, przemawiać będą za nienakładaniem kary pieniężnej. Jednakże odstąpienie od nałożenia kary powinno dotyczyć tylko wyjątkowych sytuacji, gdy wymierzenie kary nawet w symbolicznej wysokości stanowiłoby dla przedsiębiorcy znaczącą dolegliwość, pozostającą w znaczącej sprzeczności ze stopniem winy oraz szkodliwością praktyki dla sfery interesów konsumentów (por. K. Kohutek w: K. Kohutek, M. Sieradzka, Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz, Lex el./2014).

W ocenie Sądu Okręgowego w Warszawie w przedmiotowej sprawie taki wyjątkowy przypadek nie zachodzi. Zakres naruszenia przez powoda ustawy nie był bowiem niewielki, okres trwania naruszenia nie był krótki, zaś naruszenie art. 24 ustawy było zawinione co najmniej w sposób nieumyślny. W tej sytuacji brak jest podstaw do odstąpienia od nakładania kary pieniężnej na powoda.

Podobnie jak Prezes UOKiK, Sąd Okręgowy w Warszawie nie dostrzegł w przedmiotowej sprawie okoliczności, które mogłyby skutkować złagodzeniem kary pieniężnej.

W ocenie Sądu kary nałożone na powoda w łącznej wysokości 12.246,00 zł zostały zmiarkowane prawidłowo i brak jest podstaw do ich dalszego obniżenia. W zaskarżonej decyzji kalkulacji kar pieniężnych dokonano na niskim poziomie mieszczącym się co do zasady w dolnych granicach zagrożenia. Przy ustalaniu okoliczności łagodzących wzięto pod uwagę, że przychód osiągnięty przez powoda z tytułu zawierania umów pożyczek gotówkowych wyniósł ok. (...) przychodu osiągniętego przez powoda ogółem, co spowodowało obniżenie pierwotnie ustalonej kwoty bazowej aż o 50%. Uwzględniona została również powołana w odwołaniu okoliczność dotycząca tego, że powód niezwłocznie po wszczęciu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zaniechał stosowania niektórych z praktyk, co skutkowało dalszym obniżeniem kar o 30%, za te działania, których zaniechanie zostało udowodnione. Uwzględniona została również jako okoliczność łagodząca pozytywna reakcja powoda na wszczęcie postępowania w odniesieniu do niektórych punktów sentencji zaskarżonej decyzji, co pozwoliło na obniżenie kary pieniężnej o 20%.

W odniesieniu do punktu I oraz III decyzji brak było podstaw do stwierdzenia zaniechania stosowania zakwestionowanej praktyki z uwagi na nieprzeprowadzenie procesu wymiany (aneksowania) zawartych umów i ich dalsze wykonywanie – w oparciu o treść umowy pożyczki gotówkowej zawierającej szereg nieprawidłowości. W związku z tym okoliczność ta nie mogła być przesłanką łagodzącą karę.

Ponadto za odrębną okoliczność łagodzącą nie można było uznać ograniczonego terytorialnie zasięgu działania powoda. Ta okoliczność wzięta została pod uwagę, ale na etapie określania wagi poszczególnych naruszeń.

W zakresie zarzutu nieuwzględnienia przesłanki aktywnego współdziałania powoda z Prezesem UOKiK w toku postępowania administracyjnego, Sąd podkreśla, że niezwłoczne odpowiadanie na wezwania i przedstawianie wymaganej dokumentacji, zgodnie z ustaloną linią orzecznictwa sądowego, nie świadczy o aktywności powoda i nie może mieć wpływu na wysokość kary. Terminowe odpowiadanie na wezwania i przedstawianie wymaganych dokumentów jest obowiązkiem powoda wynikającym z ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, a brak jego realizacji może prowadzić do nałożenia kary pieniężnej. W toku postępowania administracyjnego powód nie podejmował z własnej inicjatywy żadnych działań, które pozwoliłyby na zastosowanie dalszego obniżenia kary.

Sąd wskazał, że stosowane przez powoda postanowienia naruszały interes konsumentów zarówno pod względem prawnym jak i ekonomicznym.

Kara nakładana na przedsiębiorcę, który dopuścił się stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów służy podkreśleniu naganności ocenianego zachowania. Przedsiębiorca jako profesjonalista powinien wiedzieć, że określając warunki umowne nie może stosować bezprawnych postanowień ani w żadne inny sposób godzić w interesy konsumentów. Orzeczona kara powinna stanowić dolegliwość dla uczestnika postępowania za naruszenie przez niego zbiorowych interesów konsumentów. Poza wymiarem indywidualnym kary należy zwrócić uwagę na jej wymiar ogólny, funkcję odstrasżającą i wychowawczą w stosunku do innych uczestników rynku. Nałożenie w niniejszej sprawie kary pieniężnej na powoda spełni funkcję dyscyplinującą i prewencyjną tak, aby zapobiec w przyszłości stosowaniu podobnych naruszeń. Nałożona kara spełni również funkcję edukacyjną i wychowawczą, a także będzie podkreślać naganność zakwestionowanego w niniejszym postępowaniu zachowania powoda. W związku tym, mimo fakultatywności nakładania kar pieniężnych, Sąd uznał, iż jej wymiarzenie było celowe. Nakładanie kar pieniężnych stanowi istotny instrument, który ma przyczynić się do przestrzegania przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez przedsiębiorców, a także stosowania się przez nich do treści orzeczeń Prezesa UOKiK. Kary pieniężne pełnią zatem funkcje prewencyjne (zapobieganie naruszeniom). Prewencyjny charakter kar przejawia się w szczególności w postaci zapobiegania dopuszczaniu się naruszenia regulacji ustawy w przyszłości przez innych przedsiębiorców. Kary mają zatem odstraszać przedsiębiorców od zachowań sprzecznych z prawem, a także wzmocnić poczucie konieczności przestrzegania prawa u przedsiębiorców. Kary pełnią także funkcje egzekucyjne i represyjne (w postaci nałożenia określonej represji – uciążliwości finansowej dla naruszającego przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów).

Mając na względzie okoliczności niniejszej sprawy Sąd zważył, że brak jest podstaw do uznania, że ustalone kary pieniężne zostały wymierzone z przekroczeniem granic uznania administracyjnego. Należy je uznać za adekwatne do stwierdzonych w decyzji naruszeń prawa.

W związku z tym Sąd Okręgowy w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał, że wydana przez pozwanego decyzja znajduje pełne uzasadnienie w świetle okoliczności sprawy i obowiązujących przepisów i oddalił wniesione przez powoda odwołanie na podstawie art. 479^{31a} § 1 k.p.c.

O kosztach postępowania orzeczono stosownie do wyniku sporu, na podstawie art. 98 i 99 k.p.c.